

Asia: VN/34144/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Edustaako vastaaja

Muuta järjestöä

2. Toteuttaako ehdotettu säädöskokonaisuus tavoitetta varhaisen tuen saatavuuden parantamisesta?

En osaa sanoa

Ehdotetut toimet kohtaan 2:

SOSTE toteaa, että esityksessä on kannatettavaa, että nykyisten terveystarkastusten määriä ei vähennetä. Terveystarkastukset ovat tärkeä keino saavuutta kattavasti eri ikäryhmiä. Määräajoin toteutuvia tarkastuksia tarvitaan yksilöllisen tuen rinnalla.

Perustelumuioliuonnoksessa todetaan, että neuvoloita ja kouluterveydenhuoltoa kehitetään tukemaan perheitä ja vanhemmuutta vahvemmin lapsen etu sekä perheiden yksilöllinen tilanne huomioiden. Lisäksi painotettaisiin terveysneuvonnan asiakaslähtöisyyttä poistamalla yksityiskohtaiset terveysneuvonnan sisällöt asetuksesta. SOSTE toteaa, että tämän pohjalta ei vielä pysty arvioimaan toteutuuko varhaisen tuen saatavuuden parantaminen.

Opiskeluterveydenhuollon muutokset ovat pääsääntöisesti perusteltuja, mutta varhaisen tuen saatavuutta ne eivät välttämättä paranna.

- SOSTE toteaa kannatettavaksi sen, että nykyisiä terveystarkastusten määriä oppivelvollisuusikäisillä ei vähennetä. Olennaista on myös se, että mikäli kysely tunnistaa riskejä, on myös tarvittavat jatkotarkastukset ja palvelut oltava aidosti saatavilla. Jatkotarpeeseen liittyvät velvoitteiden tulee olla myös asetuksessa kirjattuna.

- SOSTE näkee perusteltuna opiskeluterveydenhuollon ja Puolustusvoimien ennakoterveystarkastuksen yhdistämisen.

- SOSTE ei kannata sitä, että säästöjä haetaan yli 18-vuotiaiden nuorten terveystarkastusten vähentämisellä. Ennaltaehkäisevän työn merkitys on keskeinen nuorten hyvinvoinnin tukemisessa ja pidemmällä aikavälillä myös terveydenhuollon kokonaiskustannusten hillitsemisessä. Terveystarkastukset, joissa toteutuu ennaltaehkäisevä ja varhaiseen tukeen perustuva työote, eivät ole kustannuksiltaan merkittäviä verrattuna korjaavaan palvelujärjestelmään.

Esityksen mukaan sähköisen terveystarkastuksen perusteella tuen tarpeessa olevat nuoret voidaan tunnistaa varhaisessa vaiheessa heidän omien kyselytulostensa vastauksista. SOSTE toteaa, että sähköinen terveystarkastus on sinällään kannatettava, mutta siihen liittyy riskejä. Nuoret eivät esimerkiksi välttämättä kuvaa hyvinvoinnin ja terveydentilaansa totuudenmukaisesti.

3.1 Raskaudenaikaisissa neuvolapalveluissa

Kyllä

Ehdotetut toimet kohtaan 3.1:

-

Muita huomioita kohtaan 3.1:

SOSTE kannattaa sitä, että neuvolapalveluissa säilyy suun terveydenhuollon tarpeen arviointi.

3.2 Alle kouluikäisen neuvolapalveluissa

Kyllä

Ehdotetut toimet kohtaan 3.2:

-

Muita huomioita kohtaan 3.2:

SOSTE kannattaa sitä, että tarkastusten määrät pysyisivät ennallaan ja tarkastusikää tarkennetaan. Yksilöllinen lisätarve tulee kuitenkin myös varmistaa.

3.3 Kouluterveydenhuollon palveluissa

Kyllä

Ehdotetut toimet kohtaan 3.3:

-

Muita huomioita kohtaan 3.3:

SOSTE kannattaa sitä, että tarkastusajankohdat muuttuvat ikävuoteen perustuviksi, koska tämä esityksen mukaan lisäisi mahdollisuutta selvittää tarkastuksesta pois jäävien lasten tilannetta. Tämä

lisäisi myös sitä, että tilastoista voitaisiin luotettavammin seurata lasten suun terveyttä. Kannatettavaa olisi, että tämä lisäisi ennaltaehkäisyä heikommilla alueilla.

SOSTE kannattaa sitä, että oikomishoidon kannalta kriittiseen 9-vuoden ikään lisätään suun terveystarkastus, mutta suhtautuu varauksella siihen, että hammaslääkärin tekemien tutkimusten vähimmäismäärä vähennettäisiin yhteen kertaan. Esityksen mukaan tällä voisi olla kielteisiä vaikutuksia lapsiin, jos hoito viivästyisi tämän vuoksi. SOSTE kannattaa sitä, että riskiä pienenennetään sillä, että terveystarkastuksia tekevät suuhygienistit ja hammashoitajat voisivat joustavasti konsultoida hammaslääkärinä ja myös tarvittaessa sujuvasti lähettää lapsen hammaslääkärin tutkimukseen ja hoitoon.

3.4 Opiskeluterveydenhuollon palveluissa

Kyllä

Ehdotetut toimet kohtaan 3.4:

-

Muita huomioita kohtaan 3.4:

SOSTE kannattaa sitä, että suun terveystarkastus säilyy edelleen opiskeluterveydenhuollossa. Ajankohdan määrittely terveystarkastuksella on perusteltua. Kysymyksen herättää se, että miten toimitaan niiden opiskelijoiden kanssa, jotka eivät vastaa sähköiseen terveystarkastukseen.

4. Onko sääntely opiskeluterveydenhuollon ja siihen kuuluvasta sähköisestä terveystarkastuksesta terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momentin ja 70 a §:n säännöksissä soveltamisen kannalta toimiva?

Kyllä

Ehdotetut muutokset kohtaan 4:

-

5. Onko esitetty sääntely valtioneuvoston asetukseen neuvolatoiminnasta sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sisällöstä riittävä terveystarkastusten toteuttamiseksi?

Kyllä

6. Yhtenä toimenpiteenä asetusluonnoksessa ehdotetaan kansallisten ohjeistuksien ja suositusten päivittäminen NEUKO-tietokantaan. Onko esitetty toimenpide riittävä?

Kyllä

7. Millaista muuta kansallista ohjausta ja toimenpiteitä esitetyn lainsäädännön onnistunut toimeenpano mielestänne edellyttää?

On huolehdittava ohjeistuksien ja suositusten noudattamisesta. Tämä edellyttää riittäviä resursseja ja se voi edellyttää esimerkiksi kouluttamista.

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

-

Muita huomioita asetusluonnoksista:

Esityksen mukaan asetustasoiset säännökset mahdollistaisivat joustavamman tavan säätää palveluihin liittyvistä määräajoista ja toteuttamistavoista. Esityksestä ei kuitenkaan selkeästi käy ilmi, miten huolehditaan, että joustavuus ei heikennä jatkossa terveystarkastusten painoarvoa.

Mäkipää Erica
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry